דאס צובראכענע לעמפעל

פון ד. לערמאן.

יאהרען לאנג האט זיך געוואלגערט א טעשען חנוכה לעמפעל ביי די פריי־לאכמאנ'ס צווישען אלע אלטע שמאטעס, ערגעץ אין איך אין א ווינקעל. פארוואס ווארפט מען ניט ארויס אט־א־די אלע שמאטעס, אדער פארוואס פארקויפט מען זיי ניט צו אן אריסען פעדלער, ווייס מען אליין אויך ניט; אט אזוי איז דאס, עפעס שווער זיך צו שיידען מיט דעם גאנצען בינטעל אלטווארג... הגם קיין באַ־ונדערער בכבוד'דיגער ארט איז ניטא צו דעם, אמאל אין דעם קיך ווינקעל, אמאל אין אן אנדער קיך ווינקעל, דארטען וואו עס איז ליידיג, נאר זאל זיך וואלגע־רען... פארט אמאל "געסלוושעווטע", עס טוט ווי דאס הארץ זיך מיט דעם גאנ־צען ביסעל אלטווארג צו שיידען, הגם עס איז שוין ניטא קיין נוץ פון נאר ניט... יערעס האט' שוין "אפגעסלושעווטע" זיינס...

אבער מיט דער צייט האבען זיך ארומגעעקוקט די פריילאכמאנס אז דער אלטער ביסעל אמאליגער "באנאזש" מאכט נאר איינג אין קיך, און וואס אין דער האלטען אלטע "שמות"... אלטע זאַ־כען, וואס זיי האבען ניט דעם ווערם, אפילו דעם ליידיגען שטיקעל ווינקעל אין קיך? וואס, אז קיין שיינקייט גיבען זיי ניט צו... און קיין נוצען אויך ניט... איז צו וואס דארף מען דאס? האבען די פריילאכמאנס באשטימט דאס אויעקצושי־קען צו יואל דעם פעדלער — פארט אן איינגעגעבן, א לייבליכער ברוב אין נעבאר א גרויסער קבצן, זאל ער עפעס פארדיינען ארום דעם. הגם עס קומט איהם ניט, דעם קאבעזניוק, צוצושארען איהם עפעס א פארדינסטעל, ער איז א דם שונא, ער פארגינט זיי ניט זייער רייכקייט, גלייך ווי זיי וואלטען ביי איהם צוגענומען, עס איז שוין א פאר יאהר, פון זינט ער, דער שנארער, איז געקומען מיט א נאנצען זאק צו פארנעמען זיין טאטען'ס ירושה... און זיי, די פריילאכמאנס, האבען איהם געגעבען צו פארשטיין, אז זיין טאטעס'ן ירושה איז געבליבען דארטען ערגעץ אין דער קליין שטעדטעל און דא האט ער ביי זיי קיין חלק ניט ארויסגעלעגט. און ער דארף זיין צופרידען מיט דעם, וואס מען שענקט איהם. איז ער, דער בעטלער, ברוגז געוואָרען און נאר די "תוכחה" כורמעט ער אויס אויף שונאי ציונ'ס קאפ זאל ניט בלייבען אין דעם פעטער'ס לעמ־פעל קיין שום פנס...

א מחלוקת האט זיך אויסגעבראכען צווישען איהם, יואל'ן, און זיינע בני־בית, וועלכע האבען געמאכט פון איהם דאס גרעסטע חוזק, דאס גרעסטע געלעכטער פאר זיין אוועקווארפען עולם הזה... און זיך פארנעהמען מיט שטות און מיט גא־רישקייטען, און עס האט זיך אויסגעלא־זען נעבאר אויף דעם ארימען לעמפעל'ס קאפ...

קוקט יואל ווי דעם פעטער ברוך'ס לעמפעל וואלגערט זיך א הרוג, א צובראָ־כענער, אהן א קאפ, מיט אונטערגעהאק־טע אברים פאר זיינע בני־בית'ס פיס... און ער פיהלט ווי זיין הארץ ווערט איהם צובראכען אויף שטיק־שטיקלאך...

צעץ יאר קרן-היסוד ארבייט איז קענעדע

פון הרב יהודא ליב זלאטניק

אויב מען זאל שאצען דעם ווערט פון דעם קרן־היסוד ארבייט אין קענעדע נאר פון'ם שטאנדפונקט פון דאלארס און סענטען קאן מען אויך זיין זעהר צופרי־דען פון די רעזולטאטען.

דער קליינער ישוב אין קענעדע האט ביינעשטייערט אין פארלויף פון די לעצ־טע צען יאר צום קרן־היסוד די נעטע סו־מע פון 165 טויזענט פונט אין ריין נעלט, שוין אראָפּרעכענענדיג די אלע הוצאות, און דאס איז אויסער די ביישטייערונגען פאר'ן נאציאנאל פאנד, הדסה א.ד.נ. אזוי דאס קענעדע פארנעמט דעם פינפטען פלאץ צווישען די עטליכע און פערציג לענדער וואס ביישטייערען צום פאנד.

עס איז אינטערעסאנט דאס בשעת ווען אין די ערשטע פינף יאר פון דער קרן־היסוד ארבייט — אין די יאָרען 1921־1925 האט קענעדע בסך הכל גע־זאמעלט פאר די ציוניסטישע פאנדען נאר 800 טויזענט דאלאר, האט אבער די קענעדער ציוניסטישע אָרגאניזאציע גע־זאמעלט אין די לעצטע 5 יאר 1930־1930 איבער איין מיליאן מיט 200 טויזענט דאלאר, וואס איז מיט נאנצע פופציג פּראָצענט מעהר אלס אין די ערשטע 5 יאר, און דאס באוויזט אז דאס ברייט־ווילינקייט פון פאלק צו ארבייטען און ביישטייערען פאר ארץ־ישראל ווערט ניט שוואכער נאר שטארקער, און אין די לעצטע יאהרען הגם דער הורא־ציונזם, אדער דער הידד־ציונזם איז שוואכער געוואָרען, און ניט קוקענדיג וואס מיר האבען פּאָליטישע ענטוישונגען און פּי־נאנציעלע קריזיסען — דאך איז די לאָ־יאליטעט פון די מאסען ניט שוואכער גע־וואָרען, און די קרבנות ניט קלענער גע־וואָרען, ווייל מיר האבען יעצט א כאַ־וואוסטזיניג פאלק, וואס האט דעם מוט און דעם כח צו זעהן פאקטען ווי זיי זע־נען, און דער אמת קאן איהם נאר פאר־הארטווען אינ'ם באשלוס אבער ניט אפ־שרעקען.

דעריבער מוזען מיר פארשטעהן דאס דער ווערט פון קרן־היסוד ארבייט באשטייט ניט נאר אין אמאליגן דאלארד אין סענטען. די קרן־היסוד ארבייט האט געהאט א געוואלדיגען ערציהערישען ווערט פון'ם נאציאנאלן שטאנדפונקט, ניט נאר האט דער קרן־היסוד אויסגע־לערענט די ברייטע שיכטען צו געבען גרעסערע סומען און סיסטעמאטיש, ניט נאר האט דער קרן היסוד מיט זיין ארמיי שטעדט און שטעדטלאך פון'ם אטלאנטיק ביז'ן פאסיפיק, אין ענגליש, אידיש, און אפט אויף אין העברעאיש.

קיין שום אָרגאניזאציע און קיין שום ז'אנד קאן זיך אין נאציאנאלער ווייט־אי הנעשפרייטער אינטענסיוו־סיסטעמא־טישער פּראָפּאגאנדע ניט פארגלייכען צום קרן־היסוד.

עס איז דער קרן־היסוד וואס האט געמאכט דאס דר. ווייצמאן זאל באזוכען עטליכע מאל גרויסע טיילען פון קענעדע. עס איז דער קרן־היסוד וואס האט גע־מאכט דאס שמריה לעווין, דר. מאסענ־זאן, מארים סעמועל און אנדערע אנגע־זעהענע נאציאנאלע פיהרער, רעדנער און שריפטשטעלער, זאלען באזוכען אונזערע שטעדט און אמאל אויך שטעדטלאך.

עס זענען פארהאנען אין קענעדע צענ־דלינגער אידישע קהלות וואס האבען נאר איין מאל אין יאר די מעגליכקייט צו הע־רען אז אמת פארהאנדענע אידישע נאציאנאלע פראבלעמען אין פארלויף פון צען יאר די סיסטעמאטישסטע נא־ציאנאלע פּראָפּאגאנדע אין שריפט און וואָרט איבער'ן גאנצען לאנד אין די

הרב יהודא ליב זלאטניק

רויש פון לעבען זאל א איר זיך פארנע־מען און מסיח־דעת זיין ארץ ישראל און פון דעם גודל פון זיין פאלק, נאר דער קרן היסוד האט אָנגעפיהרט אין פארלויף פון צען יאר די סיסטעמאטישסטע נא־ציאנאלע פּראָפּאגאנדע אין שריפט און וואָרט איבער'ן גאנצען לאנד אין די גרעסטע פון לעבען זאל א איר זיך פארנע־מען און מסיח־דעת זיין ארץ ישראל און פון דעם גודל פון זיין פאלק, נאר דער קרן היסוד האט אָנגעפיהרט אין פארלויף פון צען יאר די סיסטעמאטישסטע נא־ציאנאלע פּראָפּאגאנדע אין שריפט און וואָרט איבער'ן גאנצען לאנד אין די גרעסטע פון לעבען זאל א איר זיך פארנע־מען און מסיח־דעת זיין ארץ ישראל און פון דעם גודל פון זיין פאלק, נאר דער קרן־